

Driemaandelijks berichtenblad
van de heemkundige kring
HET LAND VAN NEVELE

DECEMBER 1976 - JAARGANG VII - AFLEVERING 4

Bisschop TRIEST uit SANDERUS' *Verheerlijkt Vlaandre, in drie deelen vervat*, Anastatische herdruk, Familia et Patria, Handzame, 1968.

**Driemaandelijks berichtenblad
van de heemkundige kring**

HET LAND VAN NEVELE

DECEMBER 1976 — JAARGANG VII — AFLEVERING 4

**Verantwoordelijke Uitgever : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8,
9841 MERENDREE.**

Uitgegeven met de steun van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

De Heemkundige Kring "Het Land van Nevele" heeft als werkgebied de gemeenten Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem, Merendree, Nevele, Poeke, Poesele, Sint-Martens-Leerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren-Deinze.

De vereniging streeft ernaar de studie van ons heem te bevorderen, de resultaten ervan te publiceren en actief bij te dragen tot de bescherming en het beheer van ons leefmilieu. Daartoe organiseert zij geregeld voordrachten, dia- en filmvoorstellingen, tentoonstellingen, uitstappen en wandelingen. Alle leden worden op die manifestaties uitgenodigd en kunnen er gratis aan deelnemen.

Het jaarlijks te betalen lidgeld bedraagt 200 fr. (gewoon lid) of 500 fr. (erelid) en kan overgeschreven worden op 000-0627981-03 van "Het Land van Nevele", Vosselarestraat 16, 9840 Landegem.

Bijdragen voor het Berichtenblad en andere briefwisseling dienen te worden toegestuurd aan J. LUYSSAERT, Veldestraat 8, 9841 Merendree.

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

NEVELE IN DE VISITATIEVERSLAGEN VAN BISSCHOP TRIEST.

Sedert enkele jaren wordt in de geschiedschrijving heel wat aandacht besteed aan het kerkelijk leven in onze gewesten. Dat valt niet te verwonderen : er zijn zoveel bronnen die nog niet het voorwerp van een studie uitgemaakt hebben en het parochiaal leven omvat ook feiten en gebeurtenissen die buiten de zuiver kerkelijke aangelegenheden liggen.

In dat verband heeft Dr. M. CLOET, lektor aan de Katholieke Universiteit te Leuven, reeds een standaardwerk gepubliceerd : *Het kerkelijk leven in een landelijke dekenij van Vlaanderen tijdens de XVIIe eeuw, Tielt van 1609 tot 1700*, Leuven, 1968.

Al wie zich interesseert voor de geschiedenis van de 17e eeuw mag dat werk niet over het hoofd zien. En als we weten dat, in die tijd, Lotenhulle, Poeke, Vinkt en vanaf 1642 Meigem en Poesele, onder de dekenij Tielt ressorteerden, dan ligt het voor de hand dat de studie van Dr. M. CLOET een uiterst belangrijke bijdrage is tot de geschiedenis van het Land van Nevele.

Onlangs is nu een nieuw werk van dezelfde historicus verschenen : *Itinerarium visitationum Antonii Triest episcopi gandavensis (1623-1654). De visitatieverslagen van bisschop Triest*, Leuven, 1976. Het is de volledige tekstuitgave van het verslagboek van de Gentse bisschop Triest.

Het handschrift van het *Itinerarium*, dat op het Rijksarchief te Gent bewaard wordt, telt 247 folio's die recto-verso volgeschreven zijn. Een zijde telt gemiddeld 55 regels en iedere regel grosso modo

9 woorden. Het geschrift is gotiek en moeilijk leesbaar ; trouwens diende de bisschop geen zorg te besteden aan zijn geschrift, want zijn verslagen waren voor hem persoonlijk bestemd. Het mag als een soort kladwerk beschouwd worden. En als Dr. M. CLOET in zijn inleiding aanstipt : "Deze teksten konden alleen gelezen worden dank zij de trouwdheid met het taal- en stijleigen van de bisschop en vaak pas na herhaalde pogingen..." dan realizeren we wat een reuzenwerk aan die publicatie voorafgegaan is. Een specimen van het handschrift zal dat wel duidelijk maken.

Wie was bisschop TRIEST en waarom die bisschoppelijke visitatieverslagen ? Om die vragen summier te beantwoorden, hebben we hoofdzakelijk enkele gegevens verwerkt uit de inleiding van Dr. M. CLOET.

Geboren te Beveren-Waas in 1577 werd Antonius TRIEST in 1602 tot priester gewijd. Nadat hij te Gent en te Brugge hoge kerkelijke functies had bekleed, werd hij in 1616 bisschop van Brugge en in 1622 bisschop van Gent, wat een promotie was.

Antonius TRIEST staat bekend als een strenge bisschop, die nauwlettend de hand zal houden aan het naleven van de kerkelijke voorschriften. Zijn gestrengheid en zin voor ascese hebben hem zelfs tot verzet geleid tegen het pauselijk gezag. Toen de leerstelling van de Ieperse bisschop Jansenius door Rome veroordeeld werd, koos TRIEST de zijde van deze laatste : zo werd hij op 12 mei 1653 gesuspendeerd, maar nog hetzelfde jaar onderwierp hij zich en mocht opnieuw zijn bisschopsambt uitoefenen.

Antonius TRIEST is niet alleen een groot kerkdignitaris, maar tevens staat hij bekend voor zijn so-

ciale inzet en zijn kunstzin. Benevens de hoge legaten die hij te Gent aan de Berg van Barmhartigheid schonk, stichtte hij een weeshuis voor meisjes en een dagelijkse bedeling van 30 broden na de mis van elf uur ; dit gebruik heeft voortbestaan tot aan de Franse Revolutie.

Als kunstminnaar zal hij de Sint-Baafskatedraal met merkwaardige kunststukken begiftigen, o.a. met een massale kandelaar en een werk van Rubens. Te Gent, op Ekkergem, had A. TRIEST een buitengoed de *Belvédère*, waar zijn verzorgde bloementuin als een voorbode van de Gentse Floralia kan doorgaan.

Deze eminente bisschopsfiguur stierf te Gent op 28 mei 1657. In het hoogkoor van Sint-Baafskatedraal prijkt zijn praalgraf.

Het waarom van die visitatie verslagen.

In de XVIIe eeuw, toen de Hervorming uitgroeide tot een beweging die West-Europa overspoelde, zag de Kerk van Rome uit naar middelen om het getij te doen keren. Het Concilie van Trente (1545-1663) heeft niet alleen leerstellige dekretten uitgevaardigd, maar ook een aantal in verband met het kerkelijk leven op de parochies. De geestelijke overheid diende na te gaan hoe het met de kerken en kapellen gesteld was, hoe de kerkbedienaars hun ambt vervulden en hoe de bevolking aan zijn kerkelijke plichten voldeed. De dekens zullen jaarlijks hun parochies bezoeken en aan de bisschop hun verslag sturen. De bisschop dient ze ook regelmatig aan te doen. Zo bezocht bisschop TRIEST om de drie jaar ongeveer de 150 parochies van zijn bisdom. Hij moet wel een dynamische werker geweest zijn, want per dag legt hij twee, drie tot vier bezoeken af.

De visitatieverslagen zijn in het latijn gesteld en ontdaan van alle mooischrijverij. In een zakelijke stijl behandelen ze de verschillende onder-

werpen. We citeren Dr. M. CLOET, die de hoofdpunten als dusdanig kenmerkt : "Doorgaans komen de kerk en haar uitrusting het eerst aan de beurt. Daarna gaat het meestal over de pastoor en andere geestelijken, als die er zijn. Tenslotte volgen de inlichtingen over de gemeenschap. Tussendoor wordt soms gehandeld over de koster, de onderwijzer, de vroedvrouwen, de dorpsheer, de baljuw(s), de kapelanieën of ander vrome verenigingen of stichtingen. Wie zijn paasplicht niet gehouden had, wie van "ketterij" verdacht werd, wie zijn vrouw verliet of een andere aanhing en wie op een of andere wijze ergernis gaf, werd door de bisschop zoveel mogelijk nominatim vermeld. Het aantal communicantes wordt vanaf 1626 systematisch vermeld. Hiermee zijn slechts enkele voorname the-mata aangegeven ; zij mogen volstaan om de rijkdom van deze verslagen te suggereren."

(Dr. M. CLOET gaf ons de schriftelijke toestemming om de visitatieverslagen over Nevele integraal te vertalen en tevens was hij zo gedienschtig om voor ons enkele moeilijkheden op te lossen, waarvoor onze oprechte dank.)

DE TWAALF VERSLAGEN OVER NEVELE.

Afkortingen : C. : het vormsel werd toegediend.
pr. : een maaltijd werd opgediend.
R.D. : Reverendissimus Dominus
"de hoogerwaarde heer".

14 september 1624. C. pr.

Van uit de vorige parochie bereikte de R.D. vóór het middagmaal dit dorp en bezocht er de kerk van de Grauwe Zusters, die niet onder toezicht van de

ordinarius valt ; volgens hun regel hebben deze zusters de verplichting voor de zieken te zorgen. Vandaar begaf hij zich naar de parochiekerk en trof deze aan in een erbarmelijke staat : slechts het koor met de toren waren hersteld, de overige muren dreigden in te storten. De inwoners zijn van plan het andere deel te herstellen. Daarom hebben ze verschillende bomen gekocht, die ze reeds naar het kerkhof hadden laten brengen ; er waren mensen die opwierpen dat die bomen zouden beginnen rotten ; de pastoor had er nochtans voor gewaarschuwd. Een klein houten tabernakel was op het altaar geplaatst, wel waren de sakramentele vaten van zilver. De biechtstoel beantwoordde niet aan de voorschriften, maar de preekstoel was meer conform. De pastoor is een goed en ijverig man. Alle inwoners, ten getale van ongeveer 600, voldeden aan de kerkelijke voorschriften, behalve een slechte vrouw, Joanna Paus geheten. Nochtans zijn er nog verscheidene erg verdachte individuen, zoals Jannius Baudonck, Joannes Leducq, de waard van "Den Hert", een godslasteraar en een onbehouden man, en ook nog de plaatselijke amman. Er is hier geen onderwijzer, alhoewel er hier veel kinderen zijn. Het godsdienstonderricht, alhoewel de pastoor bereid is het te bevorderen, verslapt bij gebrek aan dwangmiddelen. Er worden in deze parochie twee missen opgedragen, één in het klooster van de Grauwe Zusters en de hoogmis in de parochiekerk. Beide zijn nochtans fondaties van bovengenoemde kerk. Hier wordt aan de H. Mauritius een grote volksdevotie gewijd ter voorkoming van doofheid of gehoorstoornissen ; er werd nochtans geen enkel mirakel vastgesteld. De bedevaarders wrijven een soort olie aan hun oren die uit het busje komt dat vroeger door de wereldlijke heer geschonken was ; het wordt in een schrijn gelegd en met de

relikwieën in de processie rondgedragen. De pastorie is net en gerieflijk, maar nogal ver van de kerk verwijderd. De abt van Drongen maakt er aanspraak op, omdat vóór de laatste oorlogsprikelen oudere geestelijken daarheen plachten gestuurd te worden om zielzorg te verrichten. De namen van dopelingen en trouwers worden door de koster ingeschreven.

Noten

1. De bisschop had de nacht doorgebracht op het fort S. Philippe te Bellem ; voor dit laatste, zie kaart uit SANDERUS op de kaft van het *Driemaandelijks berichtenblad van de heemkundige kring Het Land van Nevele*, jg. VII (1976), afl. 1.
Hij bezocht eerst Poesele, Meigem, Vosselare. Na Nevele kwam Landegem nog aan de beurt.
2. De Grauwe Zusters. In een van de volgende nummers van het Berichtenblad verschijnt een bijdrage over hun klooster.
3. De bouwvallige kerken in het Land van Nevele : nasleep van de godsdienstoorlogen die sedert de Hervorming de Zuidelijke Nederlanden teisterden.
4. Francis de LANDTSHEER was toen pastoor van Nevele ; zie F. MICHEM, *De pastoors van het Land van Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring Het Land van Nevele*, jg. IV (1973), afl. 4, blz. 177-194.
5. De herberg "Den Hert" was gelegen in de huidige Langemunt, bij de Kattestraat ; bestond nog in 1795. Bij de telling van de herbergen in 1774 wordt ze niet vermeld, wel vindt men een herberg "Den Hert" op de wijk Het Veldeken, met in de randnota "suspect".

Mededeling van Prof. R. TAVERNIER, Gent, die
spuurwerk verrichte i.v.m. de kartografie van
Nevele.

6. De ligging van de pastorie stemt overeen met
die van het huidig rusthuis *Ter Leenen*, in de
Graaf van Hoornestraat, ongeveer twintig minu-
ten gaans van de kerk.

Zie kaart opgemaakt door Prof. TAVERNIER en ge-
tekend door Guido SCHAECK.

7. Te Nevele werd de zielzorg waargenomen door een
monnik van de Premonstratenzersabdij van Dron-
gen aan wie het patronaatsrecht toekwam.
Toen in 1799 de gronden aan de pastorie toebeho-
rend verkocht werden door de Franse Republiek,
waren ze nog eigendom van de abdij van Drongen.
De nieuwe eigenaar werd Jean van Nevele. Rijks-
archief Gent, fonds Schelvedepartement, nrs.
1358 en 1476.

27 juli 1626. C.

Dezelfde dag bezocht hij de kerk van Nevele en dien-
de het vormsel toe aan een groot aantal gelovigen.
Over de pastoor en onderpastoors werd er niets
anders dan goeds verteld. In aanwezigheid van de
bijeengeroepen gemeenschap, de prelaat van Dron-
gen, de dorpsheer en anderen die in de zaak geïn-
teresseerd waren, werd er over de herstelling van
het kerkgebouw gehandeld. Benevens een som van
100 lb. gr., zou de prelaat zorgen voor het aan-
brengen van een groot raam in het koor, de dorps-
heer zou 1000 fl. inbrengen vanwege de mannen van
de Oudburg en de gemeenschap zou er vrede meenemen
een belasting van 3 fl. per gemet te betalen. Er
zou getracht worden die belasting gelijkmatig te
spreiden over drie termijnen vanaf de oogst, voor
de jaren 1627 en 1628. En om elk uitstel van de
herstelling te vermijden, zou de dorpsheer van-
zijnentwege gratis de renten afstaan, die komen

uit de bijdrage van zijn onderhorigen, wat ongeveer 2400 fl. bedraagt.

Noten

1. Van 1625 tot 1637-1638 is Norbertus de WAEGHENAERE pastoor te Nevele, F. MICHEM, *a.w.*
2. Sedert 1592 is de heerlijkheid van Nevele in het bezit van de familie DELLA FAILLE. De heer van Nevele was toen Jan DELLA FAILLE (1566-1649), oudste zoon van de 16 kinderen van Maarten DELLA FAILLE (1544-1620).
3. Het graafschap Vlaanderen was administratief ingedeeld in kasselrijen. De roede van Nevele ressorteerde onder de kasselrij Oudburg.

12 mei 1627

Dezelfde dag reisde hij verder langs de kerk van Nevele en stelde vast dat het raam, onlangs door de abt van Drongen beloofd, reeds geplaatst was en dat de inwoners druk bezig waren met de restauratie van het schip van de kerk. Vermits hij enkele maanden voordien hier op visitatie was, reisde hij door naar de naburige parochie.

Noten

1. De bisschop had de nacht doorgebracht te Bellem, op het fort waar zijn broer verbleef. Op 12 mei kwam hij in de vroege morgen te Hansbeke aan ; hij bezocht verder Landegem, Nevele en Meigem, waar hij het middagmaal gebruikte. Omstreeks 5 uur in de namiddag vertrok hij naar Gent.
2. Het geslacht TRIEST heeft een belangrijke rol gespeeld in het politiek, kerkelijk en militair leven. Philippe TRIEST is de broer van de bis-

schop, was een hoger officier van het Spaanse leger in de Nederlanden. In 1645 te Gent overleden en begraven in de Sint-Michielskerk. De bisschop vermeldt hem nog met graad van kolonel in zijn verslag over Beveren, 1 juni 1633.

15 september 1630. C. pr.

Dezelfde dag omstreeks elf uur begaf hij zich naar het kerkhof, dat met een omheiningmuur afgesloten is. Mits grote uitgaven was de kerk hersteld, maar er waren nog herstellingswerken ; de sacristie was nog ongerieflijk wegens de vochtigheid. De uitrusting is onvoldoende en de doopvont heeft geen goede plaats, het tabernakel is nogal behoorlijk, maar de pyxis en vaten voor gewijde olie zijn te klein. Er is echter een merkwaardige monstrans. De parochieregisters zijn nauwkeurig, behalve dat de overlijdens er niet worden in opgetekend. De mannen van Oudburg waren sinds enkele jaren gewoon deze registers mee te nemen, maar na een hevig protest van de R.D. beloofde de opperbaljuw dat ze zouden teruggegeven worden. De pastoor en de kapelaan verstaan mekaar goed, evenals de hele gemeenschap en de magistraat, maar ze bekommeren zich weinig om het vieren van de feestdagen. Wat de vroedvrouwen betreft, is er geen enkele die in regel aangesteld is. Men bekommert zich niet om de personen, die uit andere parochies naar hier zijn komen wonen. Er zijn ongeveer 600 paasplichtigen, ze voldoen allemaal, behalve één enkel, Hertoghe genaamd, die vroeger voldeed, maar een slecht mens is en armer dan een bedelaar. Op zondagen en feestdagen worden hier telkens vespers en lauden gezongen. Er is geen tabel van godvruchtige stichtingen, noch een volledige lijst van de gezinnen van de parochie.

Noten

1. De magistraat : het kollege van schepenen of schepenenbank. Zie J. VAN ROMPAEY, *Het Land en de Heren van Nevele in een notedop*, in *Drie-maandelijks berichtenblad van de heemkundige kring Het Land van Nevele*, jg. VI (1975), afl. 3, blz. 133-150.
2. "De hoge kindersterfte plaatste het nooddoopsel aan de orde van de dag. De kerkelijke overheid wilde om die reden toezicht houden op de rechtgelovigheid van de vroedvrouwen en tevens op hun bekwaamheid om een kind in geval van nood te helpen. Geen enkele vrouw mocht als vroedvrouw aangenomen worden tenzij na door een eed haar rechtgelovigheid te hebben bevestigd en na onderzoek van haar kennis van het nooddoopsel... In werkelijkheid hadden vele vroedvrouwen die eed niet afgelegd."
Zie M. CLOET, *Het kerkelijk leven in een landelijke dekenij...*, blz. 295.
3. De nieuw-aangekomenen op de parochie dienden hun getuigschrift over hun herkomst aan de pastoor voor te leggen.

24 april 1633. C. pr.

Dezelfde dag, omstreeks of na twaalf uur, begaf hij zich naar deze kerk, die hij nu, dank zij grote uitgaven, geheel hersteld aantrof. Toch was ze nog niet voldoende versierd en nog niet geplaveid. De pastoor, de kapelaan en de koster genieten een goede faam en naam, ze zijn ijverig, bescheiden en geliefd bij de bevolking. In het godsdienstonderricht zijn er veel tekortkomingen en het is wenselijk dat het ook van tijd tot tijd in een bepaald gehucht zou gegeven worden, nl. Veldekens, waar een nogal ruw volkje woont. De baljuw, de magistraat en alle officieren waren toen uit hun ambt ontzet wegens meningsver-

len tussen de plaatselijke heren, dit tot groot nadeel van de kerk en het handhaven van de orde. Er zijn hier ongeveer 600 paasplichtigen ; ze voldeden allen, enkelen uitgezonderd, die nochtans niet slecht zijn. Er is hier een publieke vrouw die dient verbannen te worden. Het dekreet over het niet aanvaarden van vreemdelingen wordt moeilijk nageleefd. De vroedvrouw is absoluut niet onderlegd in de vorm of wijze van het dopen. Er zijn hier geen stichtingen. Een register van de pastorale goederen is er niet, daar de abt van Drongen bijna alle opbrengsten voor zich houdt. De parochieregisters zijn nauwkeurig, eveneens het rekeningenboek. De magistraat wordt aangesteld zonder inspraak van de pastoor.

Noten

1. Die dag heeft de bisschop Landegem, Lotenhulle, Poësele, Nevele en Vosselare bezocht. 's Avonds is hij dan nog naar Gent vertrokken.
2. Verder wordt ook nog *Veldeken* geschreven. Op de kaart uit Sanderus staat ook *Veldekens*. De wijk *Het Veldeken* ligt zowat 4 km van de dorpskom verwijderd. We herinneren ons nog dat, in het tijdperk tussen de twee wereldoorlogen, de gemeenteraadsleden, verkozen op *Het Veldeken*, meer dan eens aangedrongen hebben op het oprichten van een school en een kapel op hun wijk. Met de moderne verkeersmiddelen zal die eis wellicht niet meer gesteld worden.

22 september 1636. C.

Diezelfde dag, bezocht hij hier de kerk, die operbest hersteld en uitgerust is. De sakristie is goed gebouwd en in alle opzichten goed voorzien.

De rekeningen en de registers zijn uiterst nauwkeurig. Er zijn ongeveer 550 paasplichtigen, die allen voldeden, behalve Michaël Verbeke en Adri-
aan ..., een ongehuwde kleermaker. Beiden waren nochtans meermaals gewaarschuwd. Er wordt hier weinig zorg besteed aan het onderhouden van de feestdagen wegens het feit dat de baljuw hier niet verblijft. De plattelandsbevolking draagt niet bij in de prijzen voor het katechismusonderricht. De pastoor leeft in goede verstandhouding met de hele gemeenschap, alhoewel gezegd wordt dat hij zeer gemeenzaam omgaat met z'n meid en hij niet zo gereserveerd is in zijn gesprekken met vrouwen zoals het een pastoor en kloosterling past.

Noten

1. Op 22 september deed de bisschop slechts Poesele en Nevele aan.
2. De plattelandsbevolking : hiermee zal waarschijnlijk bedoeld worden de bevolking van Nevele buiten. Zie Prof. J. VAN ROMPAEY, a.w. blz. 137-139 en R. VAN DEN ABEELE, *De "Vrijheid" van Nevele*, in *Bijdragen tot de geschiedenis der stad Deinze*, XVI en *Over de Heerlijkheid en het Land van Nevele*, in *Bijdragen ...*, XVIII.
3. Om het absentisme in het katechismusonderricht tegen te gaan werden prijzen uitgelooft, maar om die aan te kopen dienden de pastoors voor de nodige fondsen te zorgen. Zie M. CLOET, a.w., blz. 397-400.

19 september 1640. C.

Diezelfde dag, vóór het middagmaal, vond hij in deze kerk alles in goede staat, behalve dat het

Allerheiligste Sakrament niet met een corporale bedekt was. De sakristie is goed, maar er ontbreken verschillende ornamenten aan het kerkelijk jaar aangepast. Het misuur wordt niet in acht genomen, zodat er maar weinig of geen tussentijd is tussen de vroegmis en de hoogmis, dit zeer ten ongerieve van de bevolking. Er is geen lijst van godvruchtige stichtingen. Bij de autoriteiten is er weinig of geen zorg voor de feestdagen en rondreizende "quacsalvers" mogen hun medicijnen verkopen. Schepenen worden hier en elders aangesteld door de heer van Nevele, zonder enige mededeling erover aan de pastoor, zo slopen er soms enkele tamelijk verdachte elementen binnen. Er zijn hier ongeveer 800 paasplichtigen, die voldoen en goed overeenkomen met pastoor en onderpastoor ; niet zo-goed echter zijn de plaatsvervangende baljuw en vroedvrouw ; deze laatste heeft een kind zonder doopsel laten sterven. De rekeningen zijn nauwkeurig, maar de heer onderpastoor die de zorg heeft over de inkomsten van het altaar van de H. Mauritius verteert deze zonder er rekenschap over te geven, evenals de koster over die van het altaar van O.L.Vrouw. De registers zijn nauwkeurig, maar niet altijd wordt het uur van de geboorte aangegeven.

Noten

1. De bisschop had overnacht op het kasteel van Ooidonk en bezocht op 19 september Landegem, Nevele, Vosselare, Meigem en Bachte. 's Avonds keerde hij terug naar Nevele, waar hij op het kasteel het avondmaal gebruikte en overnachtte.
2. Agidius Paret is nu pastoor, van 1637 tot 1641.

4 september 1642. C.

Diezelfde dag vóór het middagmaal bezocht ik ook deze kerk, en alles was er bevredigend, behalve

het schilderij met de H. Mauritius, waarvan ik reeds voor enkele jaren voorstelde het weg te nemen ; er zijn ook veel te weinig ornamenten voor een dergelijke plaats, waar doorgaans drie priesters verblijven. Er is nu een nieuwe pastoor aangesteld en zo kon ik mij nauwelijks inlichten over de kwaliteiten van de parochianen behalve bij de h. van Royen, die verklaarde dat heel wat parochianen van ketterij verdacht zijn, alhoewel zij ieder jaar aan hun plichten voldoen. Er zijn ongeveer 800 paasplichtigen. De baljuw en de suisse bekommeren zich weinig om de luister van de kerk. De bovengenoemde heer van Royen neemt het godsdienstonderricht zeer ernstig op. De parochieregisters zijn in orde en eveneens de rekeningen, maar er is geen archief. Van de overigen kan ik niets anders dan goeds zeggen, behalve dat de officieren erg nalatig zijn om de overtreders van de feestdagen te straffen. Wanneer ik zeg : niets anders dan goeds vernomen te hebben, dan betreft het de schepenen, de dis- en kerkmeesters, de onderwijzers, de vroedvrouwen, het onderzoek van zij die trouwbeloften aangaan, die uit andere parochies naar hier verhuizen, het vervullen van de verplichtingen i.v.m. beneficiën, godvruchtige stichtingen en testamenten. Er wordt gezegd dat hier een geestelijke zonder vaste woonplaats rondtrekt, bij name Petrus de Waeghenare, over wie we de pastoor van Ruiselede zouden kunnen ondervragen.

Noten.

1. De bisschop had te Deinze overnacht en bezocht op 4 september Meigem, Lotenhulle, Poesele en Nevele. In sommige verslagen schrijft hij in de eerste persoon.

2. Maurits DUFOUR werd pastoor benoemd op 2 augustus 1642 en heeft zijn pastoorsambt uitgeoefend tot 1702.

Zijn voorganger, Nicolaas LUST, was er slechts pastoor van 1641 tot 1642 ; hij werd verplaatst wegens zijn onfatsoenlijk gedrag.

In dit verband vermelden we een onuitgegeven licentiaatsverhandeling die het Land van Nevele buitengewoon aanbelangt.

H. VERVAEKE, *Het kerkelijk leven in de dekenij Deinze onder deken Michiel Zachtmoorter (1612-1660) en bisschop Antoon Triest (1622-1657)*, Leuven, 1974. De auteur van die studie is een oud-studente van Prof. M. CLOET ; ze was zo vriendelijk ons inzage te geven van haar studie, waarvoor onze oprechte dank.

3. Bij zijn bezoek te Zevergem op 1 mei 1949 nooteert de bisschop : "Petrus de Waeghenaere, diaken, vertoont zich in geestelijke kledij en vertelt schandalige praat".

8 september 1647. C.

De kerk werd in vrij goede staat aangetroffen, alhoewel ze door de kettters werd geplunderd. De pastoor komt goed overeen met de clerus en de bedienaars van zijn kerk, behalve dat de kapelaan, bij gebrek aan kennis, geen enkele hulp kan bieden in een zo uitgestrekte parochie. De onderwijzer is een gemene dronkaard. De registers zouden volstrekt nauwkeurig zijn, zo het uur van overlijden werd genoteerd. Er is geen lijst van godvruchtige stichtingen. Omwille van de troebelen, werd het archief naar Gent overgebracht. Er zijn hier veel

lauwe katolieken, onder wie Judocus Kakart en zijn vrouw die nauwelijks viermaal per jaar de mis bijwonen. Een pseudo-belezer, bij name Adam, bezoekt regelmatig deze parochie. De officieren zorgen er geenszins voor de kinderen weg van straat te houden op het uur van het godsdienstonderricht, en sinds de dood van de heer van Royen werd dit onder-richt op het gehucht Veldekens onderbroken. Het kerkhof staat vol onkruid. Joannes de Costere bracht een deftige weduwe publiek in opspraak ; toen hij in de paastijd wou te biechten gaan zond de pastoor hem terug en wou zijn biecht niet horen voor hij de faam van die weduwe in ere had hersteld ; die man trok het zich niet aan en hij wou zonder biechten kommuniceren, indien de pastoor het hem niet had belet, en sindsdien komt hij niet meer naar de kerk. De kerkfabriek betaalde nog niet aan de armendis een bepaald aantal schoeisels bestemd voor de armendis van Vosselare.

Noot.

Op 8 sept. heeft de bisschop slechts Nevele bezocht. Zijn vorig bezoek dateert van vijf jaar geleden, maar de jaren 1644, 1645 en 1646 zijn bange oorlogs-jaren voor de Leiestreek. Zie M. CLOET, *a.w.*, blz. 90-96.

3 mei 1649. C.

Drie altaren werden gewijd : het hoofdaltaar ter ere van de H. Geest, het 2e ter ere van O.L.Vrouw, het 3e ter ere van de H. Mauritius en de procuratie werd gegeven door de pastoor alleen. Diezelfde dag bezocht ik deze kerk en bevond haar in alle opzichten in goede staat en uitgerust, alhoewel ze heel veel geleden had onder de vernieling door vijandelijke legerbenden. De relikwieën van het

H. Kruis en de H. Mauritius worden goed bewaard. De pastoor is een ijverig man, goed van naam en faam, evenals zijn kapelaan, die echter preekt noch godsdienstonderricht geeft. Met zijn moeder, een voorname dame, onderhoudt deze kapelaan zijn familie ; hij bewerkt zijn landerijen, dit niet zonder de afgunst van de boeren en de baljuw op te wekken. Deze laatste schijnt de kapelaan en alle pastoors tegen te werken en ook de kerk, daar waar hij kan. Ik heb hem nochtans met zijn pastoor verzoend en er werd overeengekomen dat geen dis- of kerkmeesters zouden verkozen worden zonder zijn tussenkomst en dat de parochie de prijzen diende te geven voor het katechismusonderricht. Het Edikt van het Concilie wordt niet nageleefd ; er werd beloofd het in het vervolg wel na te leven. De onderbaljuw, zijn broer, is een bierbrouwer, hij verkoopt en laat bier uitvoeren op zon- en feestdagen, zonder de minste eerbied voor het vieren van de feestdagen ; het is een onbeschofte kerel. (N. : deze onderbaljuw spreekt de pastoor tegen en beschuldigt hem, dat, toen hij enkele mensen wou bestraffen, de pastoor het hem op alle manieren trachtte te beletten. De pastoor geeft dat toe, maar sedert hij met die mensen over dispensatie gehandeld had, konden deze daardoor niet meer verontrust worden).

Het volk gehoorzaamt goed, behalve Judocus Kakart - hij wordt verdacht van ketterij -, en Petrus Hyde, die de reputatie heeft van pseudo-belezer en te Leerne woont. Over andere pseudo-belezers kon niets worden bewezen. Er werd gedacht dat het katechismusonderricht beter na de eerste mis zou plaats vinden, dit omwille van een grotere opkomst. Over het schoeisel dat jaarlijks aan de armen te Vosselare moet gegeven worden, schijnt geen andere verplichting te bestaan dan het betalen van 3 grossen jaarlijks.

Het katechismusonderricht, dat op het gehucht Veldeken placht gegeven te worden, werd onderbroken, omdat de inwoners daarin een voorwendsel zagen om niet naar de kerk te komen ; op dat gehucht waren er ook gemengde samenkomsten in het huis van Jacobus Sutterman (N. : hij is nu vertrokken), van wie gezegd wordt dat hij jongelui in het bederf brengt. Anderen zeggen dat ze plaats vonden in het huis van bovengenoemde Kakart.

Er is hier geen dag vastgesteld voor het voorleggen van de rekeningen. Er bestaat geen archief betreffende de te bewaren stukken, die overgebleven zijn na het vernielen van de parochiekerk. De Grauwe Zusters, in weerwil van de overeenkomst aangegaan bij hun vestiging alhier, luiden de klok als in hun klooster de missen gelezen worden en het feit dat er mis gedaan wordt is ten nadele van de parochiekerk. De pastoor en de kloosterlingen spreken al niet meer met mekaar. De kapelaan vertelde mij dat de pastoor niet graag zieken bezoekt en dat een persoon zonder sakramenten is gestorven op het feest van de H. Franciscus, wegens de afwezigheid van de pastoor van de parochie, wat nogal dikwijls gebeurt, er wordt zelfs verteld dat hij in het klooster overnachtte en wel in een slaapgelegenheden door hem daar aangebracht, daarop werd hij verdacht omgang te hebben met een vroegere overste van dit klooster, die in Gent woont, met wie hij vroeger al de naam had van al te familiair te praten. Voor het overige hoorde ik niets dan goeds. De registers zijn nauwkeurig.

Noten.

1. De bisschop heeft op 3 mei Landegem, Nevele en Poesele bezocht en heeft dan te Nevele gelogeerd ; bij wie en waar is niet aangegeven. Op 4 mei is hij in de vroege morgen naar Vinkt vertrokken.

2. Volgens DE POTTER, *Geschiedenis van Nevele*, Gent 1864 ... was Adriaan D'HAMERE, heer van Reibroek, baljuw van Nevele.
3. Reeds had Laurens GOETHALS, pastoor te Nevele van 1613 tot 1622 zich gekompromitteerd met de zusters van het klooster, zoals later Nicolaas LUST en Maurits DUFOR. Zie H. VERVAEKE, *a.w.* p. 120-121.

4 september 1651. C. pr.

Tussen de pastoor (die praatziek en dikwijls afwezig is) en de magistraat en vele anderen botert het niet, omdat dezen zich te veel mengen in het parochiewezen. Overigens gaat het zeer goed. Er was tussen deze partijen een grote discussie over het verkiezen van de kerk- en dismeesters ; hij heeft dit bijgelegd en ze worden met wederzijdse toestemming verkozen. De baljuw wilde het gezag tegenwerken, dat de pastoor van rechtswege heeft om de kerkelijke zaken te regelen, en dit recht voor hem alleen opeisen. De baljuw echter is een bierbrouwer en hij levert bier op de feestdagen. Hij werd hierover berispt en beloofde zich te beteren of ermee op te houden. De kapelaan durft nog niet preken. Ik maande hem aan, dat hij enkel op de feestdagen zou preken of onderricht geven, en hij beloofde dit te zullen doen. De pastoor oordeelt dat het niet goed is dat katechismusonderricht gegeven wordt op het gehucht van de parochie, Veldekens genaamd, waar heel wat families wonen ver van de parochiekerk verwijderd ; de mensen waren nu al gewoon naar de parochiekerk te komen, die ze nochtans te vroeg verlaten. De pastoor verklaarde zich bereid te gehoorzamen, indien geoordeeld werd dat het beter was te handelen zoals vroeger. De parochie gaf geen prijzen, maar beloofde er te zullen geven, vermits in het vervolg de meesters zullen gekozen worden met tussen-

komst van de pastoor. Er is nog geen vastgestelde dag om de rekeningen voor te leggen, het Concilie-edikt wordt nageleefd. Er zijn ongeveer 949 paasplichtigen, die allen voldoen en een vrij goede naam hebben, behalve Petrus Ide, die hier en op vele plaatsen voor belezener gehouden wordt. Velen waren hier verdacht, ze zijn nu overleden of verlieten de parochie en het kon niet bewezen worden of hier sommige bijeenkomsten plaatsvinden. Er is een archief aangelegd. In de stad is er overleg tussen de magistraat en de pastoor, maar niet op gelijk welke plaats van het grondgebied, omdat hier en daar slechts één schepen wordt benoemd. De rekeningen en de registers zijn nauwkeurig.

Noten.

1. De bisschop had te Bellem gelogeed. 's Anderendaags bezocht hij Poesele, Landegem, Nevele en Vosselare.
2. Waarschijnlijk wordt de onderbaljuw bedoeld : zie vorig bezoek.
3. "Te vroeg" komt niet voor in de latijnse tekst ; anders is de zin moeilijk te begrijpen.
"Het lijkt een meer verspreide gewoonte geweest te zijn de kerk te verlaten vóór het einde van de mis", zie M. CLOET, *a.w.* blz. 276-278.
4. Wellicht is er hier ook sprake van Nevele binnen en Nevele buiten, als de bisschop spreekt over stad en gelijk welke plaats van het grondgebied.

17 augustus 1654. C.

Diezelfde dag trof ik hier de kerk aan veel beter uitgerust dan vroeger en alles was er geschikt volgens de voorschriften en St.-Mauritius wordt er spe-

ciaal vereerd. De pastoor en de kapelaan komen zeer goed overeen met heel de bevolking, die uit 900 paasplichtigen bestaat. Het reglement wordt niet onderhouden. Er is hier in de nabijheid van de parochiekerk een kapel ter ere van O.L.Vrouw, die bepaalde inkomsten heeft ; de kapelaan besteedt die zonder er de minste rekenschap over te geven, wat de baljuw en de magistraat wel zouden willen. Al het overige werd in goede staat bevonden. De pastorie is goed en gerieflijk met een goed onderhouden tuin. Deze pastoor heeft twee meiden. De magistraat betaalt gedeeltelijk de prijzen. De overeenkomst gesloten tussen de pastoor en de Grauwe Zusters wordt van beide kanten goed nageleefd, maar ze leven nog niet achter clausuur. Er wordt goed katechismusonderricht gegeven.

Noten.

1. Op 17 augustus bezocht de bisschop Poesele, Nevele en Vosselare.
2. Het betreft de kapel in de Oostbroek gelegen.
3. Is het de voorbode van een nieuw kloosterleven ? In 1655 wordt de "reforme" in het klooster te Nevele ingevoerd en wordt het een kloosterslot. Zie CORNET, *Notices historiques sur l'ancienne congrégation des Pénitentes-Récollectines de Limbourg*, Bruxelles, 1869, blz. 135-136. C. DE BACKER, *Het klooster der Penitenten bij St.-Jacobs*, in *Les Cahiers de la Biloque*, nr. 6, 1974, blz. 175, 176.

Slotbeschouwing.

Deze visitatieverslagen geven ons een typisch beeld van een kwarteeuw Nevels gebeuren uit de 17e eeuw.

De noten die wij eraan toegevoegd hebben behandelen de materie niet volledig, want parochieregisters, dekanale verslagen, kerkrekeningen en andere dokumenten dienen nog geraadpleegd te worden om een breder kommentaar te verschaffen en zo een vollediger beeld van het gebeuren te verkrijgen.

Maar we hadden onze tekst voor begin december beloofd - belofte maakt schuld - zodat we die goudmijn aan gegevens niet hebben kunnen uitdiepen.

E. CIETERS en J. VAN DE CASTEELE

AANVULLENDE NOTEN.

Noot 3 bij het bezoek van 24 april 1633 (blz. 197).

Jan DELLA FAILLE en zijn broer Joris, die o.a. baljuw van de Oudburg te Gent was, zijn allebei heer van Nevele, wat natuurlijk betwistingen zal meebrengen in zake bevoegdheden in het bestuur van de heerlijkheid.

Noot 5 bij het bezoek van 4 september 1651 (blz. 201).

Jan - Maarten DELLA FAILLE is nu heer van Nevele. Hij stierf op 13 augustus 1669, werd te Nevele begraven, waar zijn grafmonument in het koor van de kerk prijkt.

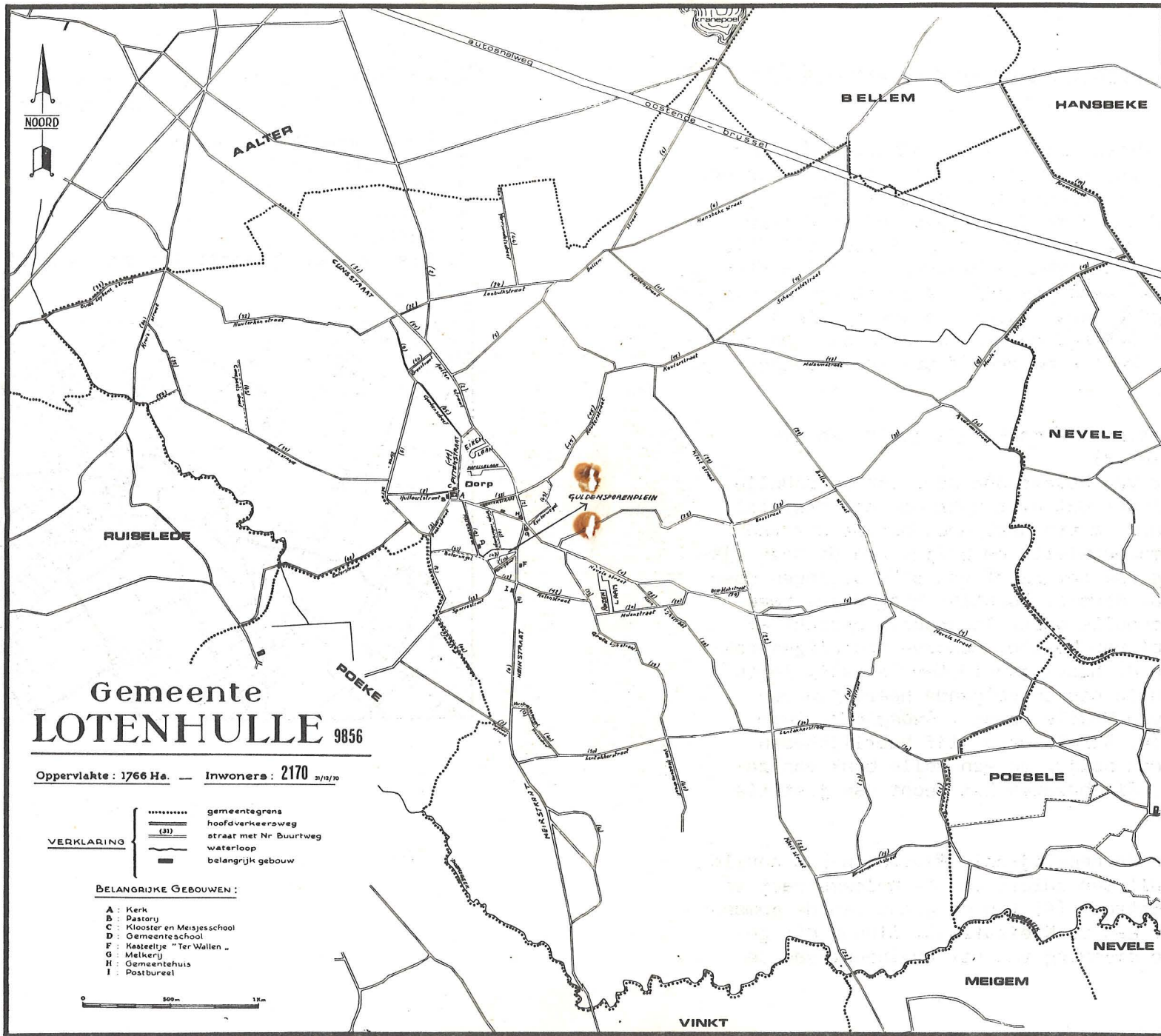
Fragment van het praalgraf van bisschop TRIEST in de Sint-Baafskatedraal te Gent.

Aan de basis van deze kaart liggen de landboeken van 1639 en 1682 (R.A.G., fonds Baronnie Nevele).

1. Kapel van de Oostbroek.
2. Klooster van de Grauwe Zusters.
3. Herberg "Den Hert".
4. Kerk.
5. Kasteel.
6. Pastorie of "prieustraige van Nevele" (landboek).

**Gemeente
LOTENHULLE 9856**

Oppervlakte : 1766 Ha. — Inwoners : 2170 31/12/70

- VERKLARING**
- gemeentegrens
 - (31) hoofdverkeersweg
 - straat met Nr. Buurtweg
 - waterloop
 - belangrijk gebouw

BELANGRIJKE GEBOUWEN :

- A : Kerk
- B : Pastory
- C : Klooster en Meisjeschool
- D : Gemeenteschool
- F : Kaszeilje "Ter Wallen "
- G : Melkerij
- H : Gemeentehuis
- I : Postbureau

OVER DE HEERLIJKHEDEN VAN LOTENHULLE (1).

Wij danken de erven Arthur VERHOUSTRAETE, die ons de toestemming gaven om de nagelaten tekst "Over de heerlijkheden van Lotenhulle" te publiceren.

René Arthur VERHOUSTRAETE werd geboren te Aalter op 17 januari 1895 en overleed op 28 mei 1971 (2). Van bij de stichting van de heemkundige kring "Het Land van Nevele" bezorgde hij ons artikelen en was hij regelmatig op onze lezingen aanwezig. De nu volgende tekst beëindigde hij in 1958. Waar we het nodig achtten, hebben we enkele wijzingen aangebracht.

De gemeente Lotenhulle maakte deel uit van het Land van Nevele (3).

Zo was de heer van Nevele ook heer van Lotenhulle. Maar blijkbaar was dat niet meer dan een eretitel. De gemeente werd immers bestuurd door de wet van Oudegoede. Soms betwistte de baljuw van de heerlijkheid van *Oudegoede* het recht van afkondigingen doen bij de heer van Nevele. Nochtans hing bijna twee derde van Lotenhulle onder leenroerig opzicht af van het leenhof van Nevele. Behalve een uitgestrekte enclave van de heerlijkheid *Nevele* zelf, lagen binnen Lotenhulle nog de volgende heerlijkheden die een leen van Nevele waren : *Oudegoede, Reibroek, Varezele, Barel*. Deze vijf heerlijkheden hadden ieder een baljuw en een volle bank van zeven schepenen. Zij bezaten het recht van justitie in alle graden.

De enclave van de heerlijkheid *Nevele* in Lotenhulle strekte zich uit ten zuiden van de Malsemstraat en van de Axeldamstraat (4) (op de grens van de gemeente Nevele) tot aan de Kleitstraat. Binnen dit gebied lag in de omgeving van het kruispunt van de

Bollestraat (vroeger ook Bollaertstraat) en de Meulestraat het *goed 's Hert's*. Er waren verder nog enkele kleinere enclaves van Nevele in Lotenhulle. De grootste was het *goedeken te Denijs* op de Lijsenakker.

De heerlijkheid van *Oudegoede* strekt zich uit van de grens met Poeke, aan de Hoogpoort over de zuidkant van de dorpskom tot van Poeke naar Gent aan de Lentakker. Haar grens loopt dwars door den Hul of de Grote Plaats.

In de Warande van deze heerlijkheid stond tot voor enkele jaren de afgebroken molen van Lotenhulle. Op de oostkant van de Warande over de Heirstraat stond de "priestrategie" of pastorij.

De vierschaar van *Oudegoede* waar in aloude tijden de schepenen zitting hielden om recht te spreken, stond op den Hul. Zo'n vierschaar bestond gewoonlijk maar uit vier banken in een kring geplaatst onder een boom, dikwijls een linde.

Buiten deze grote blok had *Oudegoede* nog enkele enclaves in Lotenhulle. Een ervan lag oost aan het "Sleytje" op beide zijden van de Gentweg. Aan het "Sleytje" op de zuidkant van de Gentweg en ten westen van de straat naar de Breemeersen lag "Muncx Meulenwal". Hier moet vroeger een molen hebben bestaan, maar van die molen is niets meer geweten. Hij mag echter niet verward worden met de verdwenen molen van de Proostdij, die uit de 18e eeuw dateerde en 400 m ten westen van "Muncx Meulenwal" stond.

Een andere grote enclave van *Oudegoede* lag op de zuidkant van de gemeente en paalde ten zuiden aan de Poekebeek. Binnen deze enclave lag het *goed ter Biest*. Ten zuidoosten van deze hofstede vindt men een omwalde niet "behuisde" mote, het "Motje" genoemd. Men kan zich hier afvragen of dit *goed ter Biest* ofwel dit "Motje" niet het oude goed zou zijn waaraan de heerlijkheid haar naam ontleend heeft.

De baljuw en schepenen van *Oudegoede* hadden het bestuur over heel de gemeente Lotenhulle. De eerste schepenen droeg de titel van burgemeester. Het schepenhuis of het oude gemeentehuis was gevestigd in het "Meuleke". Dit is het huis in de hoek rechts aan de Heirstraat en zuid aan de Molenstraat naast de rijkswacht (5).

Binnen deze heerlijkheid vinden we ten oosten van de Hul de zogenaamde Wildernissen, de Kleitebos en de Dobbelaere-vijver. Deze namen duiden op de vroegere toestand van dit gebied dat later de naam van de Boswijk gekregen heeft.

De heerlijkheid van *Reibroek* lag ten oosten aan de Kleitstraat aan beide zijden van de straat van de kerk van Lotenhulle naar Nevele. Zij strekte zich uit tot tegen de grenzen van Nevele. Een zeer grote enclave van *Reibroek* lag op de zuidkant van de Gentweg, tussen de Heirstraat en de Vazezeelstraat en paalde op de Kleine Lijkstraat aan het grootste stuk van de heerlijkheid. Het foncier van de heerlijkheid was het *goed te Reibroek*, dat ten noordoosten van het Kannegat ligt. De vierschaar stond langs de Gentweg, rechtover de Kleine Lijkstraat op de Lindebulk. Binnen deze heerlijkheid lag het uitgestrekte *goed te Beerblock* dat zijn naam ontleend heeft aan zijn voormalige bezitters.

De heerlijkheid van *Reibroek* mag niet verward worden met het *leen te Reibroek*. Dit leen was zoals de heerlijkheid van *Reibroek* ook een leen van Nevele maar lag op de heerlijkheid *Nevele* in Lotenhulle ten zuidoosten van het *goed te Reibroek*, langs de grenzen met Nevele en Poesele.

De heerlijkheid *Reibroek* heeft geen uitstaans met de wijk *Reibroek* in Hansbeke. Nochtans moet heel dit gebied vroeger wel die naam gedragen hebben. De *ammanie van Reibroek* was een leen dat afgesplitst was van de heerlijkheid *Reibroek* en dat zekere

heerlijke rechten bezat op enkele percelen grond. De meeste van die percelen lagen aan de Grote Lijkstraat, dicht bij de Lentakker en waren deel van de hofstede van het klooster van Deinze.

De heerlijkheid van *Varezele* (of *Varizele*) lag in de zuidoosthoek van de gemeente en paalde ten zuiden aan de Poekebeek en zo aan de gemeenten Vinkt en Poesele. Op stafkaarten staat de heerlijkheid *Varezele* als naam van een hoeve tussen de Gentweg en de Breemeersstraat ; blijkbaar is dit een fout. Deze hoeve zou men de *hofstede de Gruytere* kunnen noemen naar de eigenaars uit de 17e eeuw. Meer noordwaarts nog, tussen de Gentweg en de Nevelestraat, staat een andere hofstede die leen van *Varezele* was. Die zouden we naar haar vroegere eigenaar *hofstede van Branteghem* kunnen noemen. De hofstede *Varezele* is een dubbele hofstede. Ze bestaat uit twee stellen gebouwen : twee woonhuizen, twee schuren, twee stallingen. Deze toestand dateert reeds uit het begin van de 17e eeuw, toen *Varezele* voor twee derde aan Ch. d'Allegambe toebehoorde en voor één derde aan Pieter van Alstein. De heerlijkheden *Nevele*, *Oudegoede*, *Varezele* en *Reibroek* vormen een aaneengesloten blok die ongeveer twee derde van Lotenhulle beslaat. Los van deze blok lag in de noordoosthoek van Lotenhulle nog een ander leen van Nevele, de heerlijkheid te *Barel*, die ongeveer 40 ha beslaat. De omwalde hofstede van het *goed te Barel* was er het foncier van. Voor dit goed ligt op de oostzijde van de straat de omwalde hofstede van het *klein goed te Barel*.

Midden de boven genoemde grote blok die van het leenhof van Nevele afhing lag de heerlijkheid van de *Proosdij van Sint-Donaas te Brugge*. Die heerlijkheid was vroeger eigendom van die proosdij, maar ze moest bij de stichting van het bisdom

Brugge, in de 16e eeuw samen met andere goederen inkomsten verschaffen aan de bisschop. Deze heerlijkheid had een baljuw en een volle schepenbank met zeven schepenen ; zij bezat de lage en de hoge justitie. De heerlijkheid van *de Proostdij* strekte zich uit in 35 gemeenten van het Brugse Vrije ; bovendien had zij nog zeven baljuwschappen, waarvan Lotenhulle er een was. Zij lag aan de oostkant van de Kleitstraat, aan beide zijden van de Gentweg. De molen van de Proostdij werd pas op het einde van de 18e eeuw gebouwd. In 1785 spreekt men nog van de nieuwe molen. Hij werd een 20-tal jaar geleden afgebroken.

In het noorden van Lotenhulle lag de heerlijkheid van *Schuurveld*. Zij was bijna 500 ha groot en strekte zich uit van aan de grens met Ruiselede tot aan de grenzen met Hansbeke en Nevele. Op de zuidoostkant strekte zij zich uit tot aan de grens met Aalter en op de zuidkant tot de grenzen met Bellem. Het foncier was het *goed te Schuurvelde* dat in de noordoosthoek van de gemeente ligt. De heerlijkheid behoorde in de 14e eeuw aan Jan van Schuurvelde. Later werden deze goederen door de graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Male aangeslagen. Hij schonk ze aan zijn bastaardzoon Jan van Vlaanderen, genoemd "zonder land". Jan van Drinkham, zoon van Jan zonder land, werd vervolgens heer van Schuurveld. Toen de kleinzoon van Jan van Drinkham, Philips van Drinkham zonder erfgenamen overleed keerde Schuurveld terug naar het domein van de graaf van Vlaanderen.

In 1577 werd de heerlijkheid van *Schuurveld* met die van *Bellem* door de majesteit verkocht aan M'her Charles Rijm, heer van Ekenbeke. Beide lenen en heerlijkheden werden verenigd tot één heerlijkheid die de naam kreeg van "*Bellem en Schuurveld*" en die van de Wetachtige Kamer van Vlaanderen zou afhangen. De kasselrij van de Oudburg van Gent, van

wie Schuurveld tot dan toe had afgehangen, protesteerde daartegen maar deze toestand bleef ongewijzig tot op het einde van het Oud Regime.

Op de plaats waar de Schuurveldbeek de grens tussen Lotenhulle en Nevele begint te vormen vindt men de "Meuledam van Schuervelde".

Er zou hier dus een watermolen hebben gestaan waarover verder niets geweten is. De straat die van Lotenhulledorp naar Hansbeke voorbij de molendam loopt heet Meulestraat. Een paar honderd meer ten zuiden van deze dam, waar de Meulestraat de Malsemstraat kruist, vindt men in het midden van de 18e eeuw een molenwal vermeld. Ook van die molen is niets geweten.

In de zuidoosthoek van Lotenhulle lag de heerlijkheid van *Voormezele*. Ze was ongeveer 100 ha groot. Ze had een baljuw en zeven schepenen en ging af van de heerlijkheid *Voormezele* bij Ieper. Haar foncier was het *goed te Voormezele* langs de Heirstraat. Voormezele strekte zich met een klein hoekje uit op Poeke.

De heerlijkheid van het *Dendermondse* was ongeveer 25 ha groot en omvatte nagenoeg heel de dorpskom van Lotenhulle. Zij hing af van de heerlijkheid en baronnie van Ingelmunster, die op haar beurt afhing van het leenhof van Dendermonde. De heerlijkheid had een baljuw, zeven schepenen en bezat het justitierecht in alle graden. Haar foncier was het *goed te Pittem*, gelegen iets ten noorden van de kerk en waarvan de hofstede gekend staat als de "stokerij". De vierschaar stond op de hoek van de Kerkstraat en de zogenoemde Lijkweg, d.i. ongeveer rechtover het oude huis Hulin.

De heerlijkheid van *Schoonberge*, waarvan de zetel te Aalter was, had te Lotenhulle in het gebied van Schuurveld, langs de noordkant van de Malsemstraat

een enclave liggen van ongeveer 25 ha groot. Deze heerlijkheid was een leen van het land van de Woestijne te Aalter en zijn foncier was het schoonbergbos aldaar. Zij had een baljuw en zeven schepenen maar die hadden alleen het lage justitierecht, d.i. verkopeningen van goed, wezenstaten.

De heerlijkheid van *Buigezele*, waarvan de zetel eveneens te Aalter was gelegen, strekte zich uit in de uiterste noordwesthoek van Lotenhulle. Haar uitgestrektheid in Lotenhulle mag op 17 ha geraamd worden. Haar foncier was het Walleke van Buigezele in Aalter, dichtbij Axpoele. Deze heerlijkheid had een baljuw en zeven schepenen en had enkel het lage justitierecht. Zij hing af van Weibroek op Aalter, dat zelf een leen was van Woeste op Aalter.

Ten slotte was er nog de heerlijkheid *Poeke* waarvan de zetel in die gemeente lag. Vooraf moet worden gezegd dat tot in de 17e eeuw de Poekebeek van af het punt waar de huidige grenzen van Lotenhulle, Poeke en Ruiselede samenkomen tot aan de samenvloeiing met de Zwaluwenloop (Swaelmenloop), waar de heerlijkheid *Voormezele* begint, de grens tussen Lotenhulle en Poeke vormde. Zo bevond een groot stuk van de heerlijkheid Poeke zich binnen Lotenhulle. De oostgrens van de heerlijkheid Poeke binnen Lotenhulle was tevens de grens tussen de Kasselrij van de Oudburg van Gent en die van Kortrijk. Toen in de eerste helft van de 17e eeuw de landboeken van Poeke en Lotenhulle opgemaakt werden, werd het Kortrijkse deel van Lotenhulle helemaal aan Poeke toegewezen. Doch op een bepaalde plaats, ten zuidoosten van de molen van *Oudegoede*, liep de grens tussen beide gemeenten dwars door verschillende partijen land. Wellicht hierom werden de delen van de partijen die Kortrijks waren in de 18e eeuw de "Splete Cortrijck" genoemd. Het kadaster heeft dit laatste feit bekrachtigd door het betwiste

deel, een driehoek van nog geen vijf ha, aan Lotenhulle toe te wijzen. Zo bezit deze gemeente binnen haar grenzen toch 5 ha grond die vroeger onder de heerlijkheid Poeke en binnen de Kasselrij van Kortrijk lagen.

Op het aan Poeke afgestane deel van Lotenhulle ("de splete van Poucke in Loo", zegt het landboek van Poeke) ligt het reeds zeer oude *goed te Leurbroek*, waarvan 10 bunder echter leen van Schuurveld waren.

+ Arthur Verhoustraete

NOTEN.

- (1) Zie ook : G. DE ROO en P. DE MEYER, *Oude heerlijkheden in Lotenhulle*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring het Land van Nevele*, jg. IV (1973), blz. 172-176.
- (2) J. LUYSSAERT, *In Memoriam René Arthur Verhoustraete (1895-1971)*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring het Land van Nevele*, jg. II (1971), blz. 46-47.
- (3) R. VAN DEN ABEELE, *Het historische Land van Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring het Land van Nevele*, jg. I (1970), afl. 1, blz. 8-12.
- (4) We gebruiken de spelling van de straatnamen zoals ze voorkomt op de kaart uitgegeven door het gemeentebestuur, ter gelegenheid van de afscheidsfeesten (n.v.d.r.).
- (5) De herberg het "Meuleke" die een 20-jaar geleden gesloten werd, was niet het oude huis met die naam ; het echte "Meuleke" staat er recht over, aan de andere kant van de Heirstraat (A.V.).

NOG OVER DE „GETOURMENTEERDE“ KALE

Van de hand van G. Schaeck verscheen een historisch en geografisch verantwoord artikel over de Kale (1). Ongeveer rond dezelfde periode verscheen in het tijdschrift *Toerisme in Oost-Vlaanderen* een meer volkse en romantische kijk op de geschiedenis en de loop van de Durme (2). We meenden er goed aan te doen voor onze leden het gedeelte van dat artikel over te nemen dat op onze streek betrekking heeft.

Toen de Durme nog een pronte dame was.

Het is intussen al veel meer dan een halve eeuw geleden. Toen was de Durme nog een volwaardige rivier die eb en vloed kende en ergens in de omgeving van Nevele of Landegem uit het niets geboren werd. Een onooglijk beekje was het daar dat tussen de zachte glooiingen van dat land doorkroop en nooit opvallend genoeg was om de aandacht op zich te trekken. Eerlijk is eerlijk, en er moet toegegeven worden dat de konkurrentie van Poekebeek en de Reigersbeek daar misschien ook voor een stukje tussen zat. Het watersprietje had zelfs niet eens een deftige doopnaam gekregen en van een "Durme" was er daar nog allerminst spraak. Sommige noemden het de Kalebeek maar het waren er maar weinig die van die doopnaam afwisten. En nog minder in aantal waren zij die u konden vertellen hoe het allemaal gekomen was.

Een grachtje dat van ver naar de kerktoren van Vosselare en Nevele opkeek en dat voortleefde met de wetenschap dat wat verder zuster Leie aanwezig was. Het kronkelde zich naar Drongen toe en ergens rond Mariakerke en de Brugse poort kroop het door het kanaal van Gent naar Brugge, dat drie eeuwen vroeger een ogenblik zijn bestaan bedreigd had.

Het had er toen naar uitgezien dat van de Kale nog nauwelijks iets zou overschieten, maar de werkelijkheid was precies anders geweest. Vanaf Wondelgem en Kolegem kreeg de beek inderdaad officieel die naam mee en tot op onze dagen wordt ze bij de inheemsen nog altijd zo genoemd.

Sinds Nevele en Drongen had ze intussen wel iets meegemaakt, al kon bezwaarlijk gewag gemaakt worden van doldrieste avonturen in farwest-stijl. Veel-
eer beperkte het zich tot een kalm bestaan dat begrensd werd door met groen begroeide oevers van meersen en weiden en de nasmaak van zuring en boterbloemen, die er bij de vleet groeiden. Alleen in de wintermaanden kreeg de beek gelegenheid om het allemaal wat speelser, af en toe zelfs bepaald wild, aan te pakken. Dat was als de Assels onder water schoten omdat Nevele, Lotenhulle, Meigem en Vosselare van het goede te veel in de nauwe bedding stuwden. Uiteraard kon de Kale het dan niet slikken en moest ze noodgedwongen buiten de oevers een weg zoeken voor wat haar aan overvloed werd meegedeeld. Was het voor haar een hele bedoening om naderhand die gekregen vrijheid weer aan banden te leggen dan had ze in de meeste gevallen intussen ook de pret beleefd die een stevige laag ijs kan meebrengen. Ze had er immers niets op tegen dat Gentenaars, en de lui van Vinderhoute en Drongen, of uit de omgeving van de Bierstal zich op haar gladde oppervlak kwamen uitleven. Ze kon best verdragen dat haar naaste omgeving dan in een kermisterrein werd herschapen, waar kraampjes met gepofte kastanjes en frieten te krijgen waren of waar men nog gauw een neusverwarmertje kon binnenkippen onder vorm van een fijne "gentse Plumet", zoals de jenever van de streek dan genoemd werd.

Vanzelfsprekend was dat allemaal van korte duur, maar erg rouwen om de afloop deed ze toch ook weer

niet. Ze wist immers dat kort nadien de lente in aantocht zou zijn, dat men te Mariakerke met de Zomerliefkermis zou uitpakken, dat guiten van allerlei slag en pluimage in haar boezem pootje zouden komen baden en dat op zondagnammidag, als de zon heet over de weiden stond, verliefde paartjes in haar nabijheid zouden komen verpozen. Ze moest er altijd wat bij blozen als de jongen wat al te ondeugend werd en het meisje maar liet betijen. Soms moest ze dan vermanend wat luider kabbelen om de rakker even te doen opschrikken of het maagdje attent te maken op het gevaar dat onvermijdelijk aan dergelijke avontuurtjes verbonden was. Die tijd is intussen lang voorbij en bij de meesten die daar hebben aan meegedaan blijven alleen nog maar verre en meestal ook vage herinneringen over. Ze weten nog nauwelijks mee te praten over de stoeipartijen, ergens tussen Belsele en Evergem, waar de Kale toen al wat breder en voornamer was geworden en de kleinste zwemmers al erg voorzichtig moesten zijn, om meteen niet tot aan het keelgat onder te duiken. Een rivier was het echter nog altijd niet, al kon men dat in wintertijd helemaal niet uitmaken. Dan kreeg ze echt de allures van een grote juffer, die tartend naar de toren van de Evergemse Christoffel opkeek.

De tijd dat smalle bruggetjes moesten gelegd worden, om een of ander alleenwonend keuterboertje toe te laten dat hij op zondag naar de mis kon en de vrouw haar boodschappen voor een hele week kon inslaan ligt natuurlijk al erg ver achter de rug, maar de oudsten onder de Evergemnaars weten er ongetwijfeld nog over mee te praten.

Veel jaren geleden bleef het daar echter niet bij voor de "Kale". Ze had dan een andere oplawaai gekregen, toen men in de zestiende eeuw het kanaal van Gent naar Sas van Gent had gegraven, maar heel erg hard was die toch niet aangekomen. Ze was op dat

stuk van zaken wel meer gewoon. Iets had ze er wel aan overgehouden... Vanaf dat kanaal, en meer naar het oosten toe, kreeg ze nog maar eens een nieuwe naam : de Moervaart.

In het artikel gaat de beschrijving door tot aan de monding van de Schelde. Vermelden we tenslotte nog iets over de nieuwe bestemming van de Durme. Vanaf het punt waar de Durme Moervaart wordt, maakt men plannen om in rechte lijn de loop van een nieuw kanaal uit te stippelen, dat Gent weer eens zoveel dichterbij Antwerpen moet brengen, maar dan met vervoermiddelen die eigen zijn aan deze tijd en waarvoor de Durme nooit geschapen werd.

A. BAUWENS.

VOETNOTEN :

- (1) G. SCHAECK, *In en om de Kalevallei*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"*, jg. VII (1976), afl. 1, blz. 22-35.
- (2) N. K., *Toen de Durme nog een pronte dame was*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. XXV (1976), nr. 2, blz. 29-33.

HET LAND VAN NEVELE 1976, JAARGANG VII.

Auteurslijst.

- A. BAUWENS,
Bijdrage tot de geschiedenis van de gemeente
Meigem, blz. 183-184.
Historiek van de Heilig Bloedverering te Meigem,
blz. 59-65.
Nog over de "getourmenteerde" Kale, blz. 222-225.
- E. CIETERS en J. VAN DE CASTEELE,
Nevele in de visitatieverslagen van bisschop
Triest, blz. 187-211.
- J. DE MÛELENAERE,
Hendrik van Doorne uit Poeke in Engeland, blz.
138-157.
Miss Flora Weld te Poeke, blz. 158-171.
- Kroniek*, blz. 38-50, 110-115, 182-184, 229-233.
- Ledenlijst 1976*, blz. 234-239.
- J. LUYSSAERT,
Hendrik K.E. Van Doorne herdacht te Poeke, blz.
119-137.
Het Land van Nevele (1970-1975), blz. 82-92.
Het Land van Nevele 1976, jaargang VII, blz. 226-228.
Monika Van Paemel gehuldigd, blz. 104-109.
- J. LUYSSAERT en G. SCHAECK,
Herbergen in het land van Nevele, blz. 66-81.
- Reglement van inwendige orde*, blz. 55
- G. SCHAECK,
In en om de Kalevallei, blz. 22-35.

- J. LUYSSAERT en G. SCHAECK,
Herbergen in het Land van Nevele, blz. 66-81.
- Statuten van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"*, blz. 51-54.
- L. STOCKMAN,
Poeke, een dorp in de schaduw van een kasteel,
blz. 172-181.
- J. VAN DE CASTEELE,
De dood van Ieperen, blz. 19-21.
Grauwzusters te Nevele, blz. 93-103.
Het Rusthof te Vosselare en zoals C. Buysse het zag in *Het Hofje* (aanvulling en verbetering),
blz. 36-37.
Kanttekeningen bij twee merkwaardige portretten,
blz. 11-18.
- E. CIETERS en J. VAN DE CASTEELE,
Nevele in de visitatieverslagen van bisschop Triest, blz. 187-211.
- R. WALGRAEVE en G. VAN DOORNE,
Enkele beschouwingen over de heerlijkheid Ter Vaalt en Zeveren, blz. 3-10.
- + A. VERHOUSTRAETE,
Over de heerlijkheden van Lotenhulle, blz. 212-221.
- R. WALGRAEVE en G. VAN DOORNE,
Enkele beschouwingen over de heerlijkheid Ter Vaalt en Zeveren, blz. 3-10.

Illustratielijst.

Forten langs de Brugse Vaart, fragment van een kaart uit Sanderus' *Flandria Illustrata*, afl. 1, kaftfoto.

In en om de Kalevallei, kaart G. Schaeck, blz. 28-29.

Herbergen in het Land van Nevele, kaart G. Schaeck, blz. 86-87.

Kaart van Lotenhulle 1976, blz. 212-213.

De drie gezusters Loveling, reproductie N. Ramon, St.-Amandsberg, blz. 14.

Rosalie en Virginie Loveling samen geportretteerd, reproductie N. Ramon, St.-Amandsberg, blz. 12.

Beeldengroep uit de H. Bloedprocessie te Meigem, afl. 2, kaftfoto.

Kaart van Nevele naar de landboeken van 1639 en 1682, blz. 211.

Fragment van het praalgraf van bisschop Triest in de St.-Baafskathedraal te Gent, blz. 209.

Specimen van het handschrift van bisschop Triest, blz. 210.

Dhr. Jozef van Overstraeten tijdens zijn hulderede op de Van Doorne-herdenking te Poeke, blz. 132.

Dhr. Jozef van Overstraeten na de onthulling van de twee gedenkplaten op de Van Doorne-herdenking te Poeke, blz. 133.

H. Van Doorne, vader Hulin, Flora Weld (foto uit archief G. Hulin de Loo, R.U.G.), blz. 157.

Bidprentje van H. Van Doorne, blz. 156.

H. Van Doorne, tuk op antiek, bekijkt hier een bord, afl. 3, kaftfoto.

Situatieplan van het Rusthuis te Vosselare, tekening G. Schaeck, blz. 38.

KRONIEK.

1. Verslagen.

- *Vier-driesenwandeling te Merendree en Landegem op zondag 7 november 1976.*

Als naar gewoonte kwamen een 70-tal wandelaars samen aan en in het lokaal van de "Rudderslodders" te Merendree. Vóór het vertrek toonde dhr. G. SCHAECK op een kaart aan hoe het parcours zou verlopen en waar de vier driesen juist zijn gelegen. Over de betekenis van het woord "dries" willen we hier nu niet uitweiden. Wij volstaan met te verwijzen naar de neergeschreven bandopname van een toespraak van Prof. R. TAVERNIER (1).

Langs de Biezenstraat bereikten we het *Driesselken* : een mooie, driehoekige weide met drenkput, langs de drie zijden een weg. Dan ging het door de velden naar de *Slindonkdries*. Veel is hier van de oude dries niet meer te merken. Gelukkig toont oud kaartenmateriaal ons duidelijk de vroegere ligging aan. Zo trokken we door het vochtige broek naar Luchteren en Halewijn. De derde dries was de *Wildendries*. Uit de rooilijn van de oude huizen kan duidelijk de driehoekige vorm van het vroegere dorpsplein worden gereconstrueerd (2).

Door de Scheurestraat wandelden we weer over de spoorweg naar de *Heistendries*. Het tempo begon te verslappen, de kilometers zaten reeds diep in de benen. Ook van die dries is nog weinig merkwaardigs overgebleven. Alleen de naam herinnert nog aan de vroegere bewoningsvorm.

Toen we weer in het lokaal van de "Rudderslodders" aankwamen, hadden enkele dames gezorgd voor hete koffie met krenteboterhammen. Met een borreltje werd vermoeidheid uit de benen geschud. Tot slot willen we nog vermelden dat we voor deze wandeling financiële steun mochten ontvangen van het gemeen-

tebestuur van Merendree, waarvoor onze hartelijke dank.

-
- (1) R. TAVERNIER, *Het Landschap in het Land van Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring het Land van Nevele*, jg. V (1974), blz. 55.
- (2) Zie de kaftfoto van *Berichtenblad van de heemkundige kring het Land van Nevele*, jg. V. (1974), afl. 2.

- *Fototentoonstelling "Lotenhulle vroeger en nu"*
op 18, 19, 25 en 26 december 1976 in Lotenhulle.

Op 1 januari 1977 werd Lotenhulle samen met de gemeenten Bellem en Poeke gefusioneerd met Aalter. Om dit historisch feit niet onopgemerkt en niet al te triestig te laten voorbijgaan, organiseerde het laatste gemeentebestuur onder burgemeester J. VAN DEN BOSSCHE op 18 en 19 december 1976 afscheidsfeesten. Als blijvende herinnering werd aan alle inwoners een folder geschonken waarin verscheidene facetten van de gemeente worden belicht. Aan de samenstelling van die brochure werkte o.m. ons bestuurslid dhr. L. DE ROO mee. Naast enkele feestelijkheden in de grote verwarmde tent op het kerkplein vond in de gebouwen van het klooster een tentoonstelling plaats. Alle verenigingen kregen er ruimschoots de kans hun heden en verleden te illustreren. Zo bemerkten we een stand van de K.V.L.V., een overzicht van de kantwerkschool en een boeiende tentoonstelling over de toneelmaatschappij. Onze bijzondere aandacht ging naar de fototentoonstelling "Lotenhulle vroeger en nu". In een korte tijdspanne heeft ons bestuurslid L. DE ROO met beperkte middelen een prachtige ver-

zameling oude prentkaarten samengezocht en laten vergroten. Van vele plaatsjes en hoekjes hing naast de oude foto een opname van de situatie nu. De tentoonstelling kende zo'n groot succes dat ze ook op kerstdag en tweede kerstdag werd opengesteld voor het publiek. Ons bestuurslid dhr. L. DE ROO is samen met zijn medewerker(s) werkelijk beloond geweest voor de vele uurtjes die hij besteedde aan de voorbereiding van "Lotenhulle vroeger en nu".

- *Zaterdag 18 december 1976, avondwandeling in Nevele en Vosselare.*

Langzaam sijpelden de wandelaars binnen in het schutterslokaal op de Oostbroek te Nevele. Een dikke mist lag over velden en weiden en wellicht hadden vele leden zich door de mist en de duisternis laten afschrikken. Langs autovrije wegen trokken de wandelaars voorbij de oude herberg "Het IJzeren Eikske" de velden in. Waterdichte schoenen waren deze keer geen overbodige luxe. Om de lichaamstemperatuur op peil te houden hadden enkele aanwezigen reeds vóór de wandeling de borrels aangesproken. Ons vertrouwde landschap is zo totaal anders 's winters in de duisternis. Na een kleine twee uur stappen belandden dertig volwassenen en jongeren zingend in het schutterslokaal. De heerlijke geuren van knappende bloedworstjes prikkelde de neus. Drie lieve dames hadden tijdens de wandeling een stapel bloedworsten gebakken. Met echt bruin brood en appelmoes smaakten ze heerlijk. Door een lid werden Cecile, Norva en Flora bedankt met één zeer grote praline. Omdat Katrien ook wel eens een kijkje ging nemen in de keuken kreeg ze ook zo'n grote praline.

We willen nog eens R. HAUTEKEETE bedanken omdat hij het goede verwarmde schutterslokaal voor ons openstelde.

2. Mededeling.

In 1956 overleed priester-dichter Basiel DE CRAENE. Bij veel inwoners van Merendree en omgeving leeft de herinnering aan pastoor DE CRAENE en zijn Vlaamse Poëziedagen nog voort.

Deze overlijdensverjaardag willen we niet onopgemerkt laten voorbijgaan.

Op de zevende statutaire vergadering van zondag 23 januari 1977 spreekt de bekende dichter en causeur Frank MEYLAND in de parochiezaal van Merendree om 14.30 uur. De titel van zijn voordracht luidt : "Pastoor Basiel De Craene, de mens en de kunstenaar".

Om de herdenking meer luister bij te zetten en Basiel DE CRAENE weer in de herinnering te roepen, stelt ons medelid dhr. A. JANSSENS, conservator van het Rietgaverstede-museum te Nevele, foto's en documenten uit de nalatenschap van B. DE CRAENE tentoon. Wij hopen veel leden en ook niet-leden te mogen begroeten.

3. Varia.

In het museum Rietgaverstede te Nevele bevindt zich een literaire afdeling, waarin tot nog toe foto's, boeken en documenten werden tentoongesteld van de Nevelse auteurs Virginie en Rosalie Loveling, Cyriel Buyse en A. C. Vander Cruyssen. Nu Nevele door de fusie werd vergroot komen ook bekende figuren uit de omliggende gemeenten aan bod. Als eerste komt pastoor Basiel DE CRAENE aan de beurt. Wanneer het museum met pasen weer zijn deuren opent zullen wij er foto's, boeken en documenten kunnen bewonderen van de priester-dichter B. DE CRAENE en zijn Vlaamse Poëziedagen.

Ons medelid dhr. Romain COPPENS, Oostveld-Kouter 29, 9920 Lovendegem zit op een dood punt bij het

opmaken van zijn familiestamboom. Wie geeft hem een antwoord op zijn vragen ?

Op 4 februari 1705 wordt Joannes Koppens, zoon van Judocus en Maria de Schuyter gedoopt te Merendree. Judocus Coppens overlijdt te Merendree op 7 december 1741 en op die datum is hij weduwnaar van Maria de Schuyter.

1. Waar en wanneer werd Judocus Koppens geboren ?
2. Waar en wanneer huwde hij ?
3. Waar en wanneer werd Maria de Schuyter geboren ?
4. Waar en wanneer stierf Maria de Schuyter ?
5. Is er verband met de vele Coppens te Landegem ?

LEDENLIJST 1976.

F. Aereens, Meigem.
P. Agon, Gent.
J. Andries, Landegem.
I. Arnauw, Nevele.
L. Baeyens, Hauwaart.
A. Bauwens, Meigem.
J. Beert, Lotenhulle.
Bioflora, Poesele.
G. Bogaert, Landegem.
M. Bonami, Nevele.
A. Boone, Lotenhulle.
A. Boone, Lotenhulle.
L. Boone, Lotenhulle.
E. Bouvin, Deinze.
A. Bradt, Landegem.
J. Brondeel, Lotenhulle.
J. Buysse, Poeke.
G. Buysse, Lotenhulle.
A. Claeys, Poeke.
J. Claeys, Landegem.
H. Claeys, Ruiselede.
M. Claeys, Landegem.
R. Claeys, Zomergem.
R. Claeys, Nevele.
B. Claus, Lotenhulle.
H. Cocquyt, Landegem.
Mevr. P. Cocquyt, Brussel.
R. Cocquyt, Merendree.
R. Coppens, Lovendegem.
V. Coppens, Landegem.
B. Cortier, Lotenhulle.
H. Coryn, Lotenhulle.
R. Dauw, Gent.
J. De Baets, Hansbeke.
L. De Baets, Hansbeke.
E. Debbaut, Landegem.

G. De Beul, Landegem.
L. De Boever, Hansbeke.
Graaf B. de Bousies-Borluut, Hansbeke.
G. Debrabandere, Landegem.
P. De Buck, Hansbeke.
M. De Clercq, Gent.
De Clercq-Dossche, Landegem.
L. De Craene, Lotenhulle.
F. De Coninck, Gent.
M. De Dapper, Petegem-Deinze.
A. De Jaegher, Lotenhulle.
J.P. De Jaegher, Gentbrugge.
G. De Graeve, Nevele.
A. De Grootte, Landegem.
A. De K e, Drogen.
R. De Keyser, Bachte-Maria-Leerne.
S. De Keyser, Nevele.
L. De Lentdecker, Gentbrugge.
O. De Loof, Lotenhulle.
A. De Meyer, Lotenhulle.
H. De Meyer, Landegem.
M. De Meyer, Lotenhulle.
P. De Meyer, Lotenhulle.
W. De Muer, Aalter.
A. De Paepe, Landegem.
A. De Pauw, Landegem.
W. De Pauw, Nevele.
A. Deproost, Sint-Amandsberg.
A. De Reviere, Lotenhulle.
G. De Roo, Lotenhulle.
L. De Roo, Lotenhulle.
R. De Roo, Lotenhulle.
L. De Ruyck, Hansbeke.
O. De Ryckere, Lotenhulle.
A. De Schrijver, Landegem.
A. De Smet, Nevele.
W. De Smet, Gentbrugge.
De Smet-Wille, Eeklo.
L. De Vreese, Landegem.

R. De Weirdt, Vosselare.
W. Dhaenens, Hansbeke.
P. Dhoker, Nevele.
D. D'Hooge, Nevele.
E. Dierick, Sint-Amandsberg.
H. Dierick, Gent.
Dr. Dubois, Mons.
L. Friant, Drongen.
V. Gaublomme, Gottem.
E. Geiregat, Nevele.
Gemeentekrediet van België, Brussel.
Gemeentelijke Bibliotheek, Hansbeke.
M. Gevaert, Lotenhulle.
E. Ghysseels, Landegem.
R. Goorman, Aalter.
W. Haelvoet, Meigem.
M. Haers, Aalter.
Haesaert-Schelstraete, Hansbeke.
R. Haerseryn, Sint-Amandsberg.
Mevr. Haubourdin, Landegem.
L. Hautekeete, Landegem.
R. Hautekeete, Landegem.
Herteleer, Vinkt.
G. Heynssens, Landegem.
R. Heynssens, Landegem.
Heynssens, Gentbrugge.
J. Hiels, Landegem.
A. Huysse, Landegem.
Z.E.H. Jamée, Nevele.
A. Janssens, Nevele.
G. Janssens, Hansbeke.
E.Br. O. Joos, Turnhout.
W. Joos, Drongen.
Klooster, Lotenhulle.
S. Lambert, Vinkt.
L. Lambrecht, Kortrijk.
A. Langeroot, Lotenhulle.
R. Langeroot, Hansbeke.
M. Lannoo, Lotenhulle.

R. Leenknecht, Hansbeke.
P. Lemmens, Meigem.
M. Leys, Hansbeke.
D. Lootens, Gent.
M. Lootens, Wannegem-Lede.
M. Lootens, Nevele.
W. Lootens, Nevele.
J. Luysaert, Merendree.
A. Martens, De Pinte.
I. Martens, Nevele.
O. Martens, Sint-Amandsberg.
Mevr. A. Meganck, Lotenhulle.
Dr. K. Meganck, Landegem.
A. Mestdagh, Poesele.
F. Mestdagh, Gent.
Y. Meyskens, Gent.
Z.E.H. F. Michem, Vinkt.
M. Michiels, Vosselare.
Mevr. Michiels-Ornelis, Aalter.
J. Moerman, Deinze.
G. Mortier, Gent.
G. Mortier, Nevele.
O. Mortier, Nevele.
R. Neiryndck, Landegem.
W. Neiryndck, Lovendegem.
R. Nottebaert, Meigem.
F. Noppe, Lotenhulle.
Mevr. Ost-Meyskens, Gent.
H. Panhuysen, Hansbeke.
Dr. C. Pauwels, Lotenhulle.
T. Penneman, Sint-Niklaas.
W. Quintyn, Hansbeke.
L. Reynaert, Vinkt.
V. Ros, Landegem.
L. Saver, Nevele.
G. Schaeck, Landegem.
Mevr. A. Schelpe, Landegem.
J. Scherpereel, Hansbeke.
G. Schollier, Gent.

E. Standaert, Vosselare.
L. Standaert, Landegem.
N. Standaert, Lotenhulle.
A. Steyaert, Vosselare.
Ir. L. Stockman, Aalter.
D. Tack, Lottenhulle.
R. Tack, Bellem.
J. Taeldeman, Landegem.
Prof. Dr. R. Tavernier, Gent.
E. T'Hooft, Landegem.
J. T'Hooft, Landegem.
F. Tietens, Hansbeke.
Baron 'T Kint de Roodenbeke, Bachte-Maria-Leerne.
R. Tondat, Eeklo.
W. Uyttenhove, Landegem.
Prof. Dr. V. Vanacker, Sint-Amandsberg.
A. Van Braeckel, Meigem.
L. Van Braeckel, Drongen.
G. Van Brussel, Brasschaat.
A. Van Daele, Nevele.
M. Van Daele, Hansbeke.
J. Van Damme, Bachte-Maria-Leerne.
J. Van de Castele, Sint-Amandsberg.
P. Van De Castele, Nevele.
R. Van den Abeele, Sint-Martens-Latem.
R. Van den Berghe, Hansbeke.
J. Van den Heuvel, Nevele.
Mej. Van den Heuvel, Nevele.
R. Van der Eecken, Meigem.
W. Van der Eecken, Deinze.
G. Vander Vennet, Hansbeke.
Mevr. R. Van der Vennet, Hansbeke.
A. Van de Sompel, Hansbeke.
A. Van de Velde, Landegem.
E. Van de Velde, Meigem.
J. Van de Velde, Landegem.
C. Van de Voorde, Hansbeke.
R. Van de Walle, Landegem.
R. Van de Walle, Lotenhulle.

Prof. Dr. A. Van Elslander, Sint-Amandsberg.
Mevr. Van Haecke, Merksem.
E. Van Haver, Vosselare.
G. Van Herreweghen, Gent.
A. Van Hese, Gent.
A. Van Hoecke, Landegem.
A. Van Maldegem, Nevele.
R. Van Meenen, Drogen.
E. Van Parys, Lotenhulle.
W. Van Parys, Nevele.
M. Van Rysselberghe, Landegem.
J. Van Severen, Landegem.
M. Van Severen, Landegem.
W. Van Vooren, Drogen.
P. Van Wesemael, Sint-Amandsberg.
B. Van Wonterghem, Nevele.
C. Verbeke, Landegem.
M. Verbeke, Sint-Amandsberg.
J. Verbruggen, Mariakerke.
E. Vercamer, Vinkt.
A. Verhelst, Hansbeke.
Z.E.H. G. Vermeulen, Zwijnaarde.
A. Verstraete, Vosselare.
M. Verstraete, Poeke.
D. Verstuyf, Nevele.
I. Vervaecke, Nevele.
A. Vispoel, Zeveneken.
Z.E.H. Vlaeminck, Nevele.
J. Vranken, Nevele.
Vrije Jongensschool, Hansbeke.
Vrije Gemengde School, Zeveren-Deinze.
Vrije Meisjesschool, Hansbeke.
R. Walgraeve, Vosselare.
E. Wancour, Vinkt.
Dr. J. Wannyn, Nevele.
B. Wullaert, Nevele.
Mevr. Ysebaert-Succaet, Meigem.

INHOUD

Blz.

**F. CIETERS en J. VAN DE CASTEELE, Nevele in de Visitatiever-
slagen van bisschop Triest 187**

+ A. VERHOUSTRAETE, Over de heerlijkheden van Lotenhulle . . 214

A. BAUWENS, Nog over de „getourmenteerde“ Kale 232

J. LUYSSAERT, Het Land van Nevele 1976, jaargang VII 226

KRONIEK

1. Verslagen 229

2. Mededeling 232

3. Varia 232

Ledenlijst 1976 234

HEEMKUNDIGE KRING „HET LAND VAN NEVELE”

- Voorzitter : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 MERENDREE.
- Ondervoorzitter : J. VAN DE CASTEELE
Rodenbachstraat 48
9910 SINT-AMANDSBERG.
- Secretaris-penningmeester : G. SCHAECK
Vosselarestraat 16
9840 LANDEGEM.
P.R. 000-0627981-03.
- Archivaris : J. VANDEVELDE
Stationsstraat 113
9840 LANDEGEM.
- Redactiesecretaris : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 MERENDREE.
- Bestuursleden : A. BAUWENS, Meigem
A. BOONE-MORTHIER, Lotenhulle
I. BUYSSE, Poeke
L. DE ROO, Lotenhulle
D. D'HOOGHE, Nevele
R. LEENKNECHT, Hansbeke
M. LOOTENS, Sint-Martens-Leerne
M. MICHIELS, Vosselare
- Verantwoordelijke uitgever : J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 MERENDREE